

NOTAT

Hovedkonklusioner i fokusrevision af indsatsen for unge kontanthjælpsmodtagere

28. marts 2022

Hovedkonklusioner

Generelt viser fokusrevisionen, at kommunernes forvaltning af indsatsen for unge i kontanthjælpsmodtagere i langt overvejende grad stemmer overens med loven og intentionerne bag ordningen. I langt de fleste sager mødes den unge rettidigt, og får en samtale inden for den første uge af deres forløb. Derudover visiteres langt størsteparten af de unge inden for fristen på 3 måneder. Fokusrevisionen viser ligeledes, at kommunerne har styrket deres ledelsestilsyn på ungeområdet, og at de fleste kommuner arbejder systematisk med udførelse af og opfølgning på ledelsestilsyn på området.

Fokusrevisionen har imidlertid også dokumenteret en række udfordringer, hvor kommunernes administration ikke er i overensstemmelse med intentionerne med reglerne. De centrale pointer fra fokusrevisionen er gengivet nedenfor.

1. De unge visiteres rettidigt men mødes ikke konsekvent som uddannelsesparate

Når unge modtager uddannelseshjælp, skal den unges forudsætninger for en studie- og erhvervskompetencegivende uddannelse afdækkes i en visitationsperiode, der kan vare op til tre måneder fra første henvendelsesdato. I løbet af de første tre måneder kan visitationen kvalificeres og ved udløbet af tre måneder fra første henvendelse til kommunen om hjælp, skal der være foretaget en endelig visitation som uddannelses- eller aktivitetsparat. Det ligger i intentionen med lovgivningen, at de unges egne perspektiver på egne muligheder skal inddrages, men samtidig også at de unge mødes med forventningen om, at de skal i uddannelse, og derfor skal de i udgangspunktet visiteres som uddannelsesparate.

Fokusrevisionen viser, at visitationen ofte foretages i den første samtale. Ved første samtale visiteres 14 pct. som åbenlyst uddannelsesparat, 52 pct. som uddannelsesparat og 34 pct. visiteres aktivitetsparat. 72 pct. af de unge, der efter tre måneder er visiteret som aktivitetsparate, er visiteret som aktivitetsparate allerede fra den første visitationssamtale inden for den første uge.

2. Manglende afgivelse af uddannelsespålæg

Alle unge, der starter på uddannelseshjælp, skal have et uddannelsespålæg ved 1. samtale. Med uddannelsespålægget er det målet at understøtte den unges vej til uddannelse ved at der fastsættes frister og pligter til de unge. Disse frister og pligter er knyttet til valg af uddannelsesmål, ansøgning om optagelse på uddannelse og påbegyndelse af uddannelse.

I en femtedel af de gennemgåede sager er der ikke dokumentation for, at kommunerne har givet et uddannelsespålæg ved 1. samtale. Det er i særlig grad de aktivitetsparate, der ikke har modtaget et uddannelsespålæg. Det er ikke i tråd med lovgivningen at fritage de unge fra uddannelsespålægget.

3. De unge gennemfører ikke læse-, skrive- og regnetest

Inden for den første måned af den unges forløb skal den unge vurderes ift., om der er behov for en læse-, skrive- og regnetest og i denne periode skal den unge have gennemført testen, hvis der er behov for det. Kommunen skal tilbyde en FVU-test, hvis den unge ikke har en ungdomsuddannelse eller en gyldig test som højst er to år gammel. Den unge har ret og pligt til at gennemføre testen medmindre, der er en gyldig grund til ikke at gennemføre den, f.eks. sygdom, barsel eller lignende.

Kommuner skal foretage en vurdering af alle de unge ift. behovet for en læse-, skrive og regnetest. Fokusrevisionen viser, at der er dokumentation for vurderingen i syv ud af ti sager.

Fokusrevisionen finder yderligere, at i blandt de sager hvor den unge har behov for en læse-, skrive- og regnetest, er det kun i tre ud af ti sager, hvor det er dokumenteret, at testen er afholdt efter en måneds sammenlagt ledighed.

4. Der er behov for at styrke vejledningen af de unge

De unge skal vejledes om en række forhold om rettigheder og pligter som uddannelseshjælpsmodtager. Herunder skal uddannelseshjælpsmodtagere vejledes om 225-timersreglen og unge aktivitetsparate skal vejledes ift. deres ret til en koordinerende sagsbehandler.

Fokusrevisionen viser, at kommunerne ikke har dokumenteret vejledning om 225-timersreglen i fire ud af ti sager, hvilket kan bevirke, at de unge ikke får et klart billede af, hvordan 225-timersreglen kan få virkning for dem.

Fokusrevisionen finder ligeledes, at kommunerne i langt størsteparten af de gennemgåede sager ikke dokumenterer en aktiv vejledning af den unge om tilbuddet om en koordinerende sagsbehandler. Det er således kun i en ud af ti sager, hvor kommunen har dokumenteret, at den unge er vejledt om tilbuddet.

5. Opfølgning på uddannelsespålæg og uddannelsesfokus i kontaktforløbet kan styrkes

Kommunen skal i den unges kontaktforløb have et uddannelsesfokus. Uddannelsesfokusset kan bl.a. komme til udtryk ved, at der følges op på den unges uddannelsespålæg. Uddannelsespålægget er rammen for den uddannelsesrettede indsats, og der skal følges op ved hver samtale på status ift. f.eks. de aftalte frister og aktiviteter ift. afklaring af de unges uddannelsesønsker, søgning af uddannelse eller optagelse på uddannelse.

Fokusrevisionen viser, at der er uddannelsesfokus i syv af ti sager. Generelt er der mindre uddannelsesfokus blandt aktivitetsparate, hvor der kun er dokumenteret uddannelsesfokus i seks ud af ti sager. Fokusrevisionen finder ligeledes, at det i kun er dokumenteret i halvdelen af sagerne, at der fulgt op på den unges uddannelsespålæg ved seneste samtale.

Samlet peger resultaterne på, at der er et potentiale for at styrke uddannelsesfokus i samtaleforløbet både gennem en mere konsekvent opfølgning på uddannelsespålægget og i det generelle uddannelsesfokus.

6. I 7 ud af 10 sager er der beskrevet et konkret formål med et igangsat tilbud

Det er en forudsætning for at kunne iværksætte tilbud, at kommunen ud fra en konkret og individuel vurdering af den enkelte unge iværksætter tilbud, der kan bidrage til at bringe den unge tættere på uddannelse eller tættere på den unges uddannelsesmål.

I syv ud af ti sager, fremgår det af sagen, hvordan det seneste tilbud understøtter den unges vej mod uddannelse. Yderligere viser fokusrevisionen, at der i tre ud af fire sager er dokumenteret en individuel vurdering og begrundelse knyttet til det seneste tilbud til den unge.

7. Mentorstøtte og andre parallelle indsatser anvendes i meget forskelligt omfang

Den unge kan få tilbudt mentor, tilbud om helbredsmestring, social- og sundheds-tilbud, misbrugsbehandling eller lignende parallelt med de uddannelsesrettede tilbud. Dette er ikke et lovkrav, men den unge opnår positive jobeffekter, når den unge støttes i f.eks. helbredsmestring parallelt med andre tilbud. For aktivitetsparate skulle der på tidspunktet for sagsgennemgangen også gives mentorstøtte som eneste tilbud, hvis den unge i perioder, pga. personlige forhold, ikke kunne deltage i ret- og pligttilbud. Dette lovkrav er ikke gældende efter d. 1. januar 2020.

Fokusrevisionen viser, at der ses en del variation i anvendelsen af mentorstøtte på tværs af kommunerne. I én kommune er det i 85 pct. af sagerne, hvor den unge har modtaget mentorstøtte, mens det i en anden kommune er 23 pct.

8. Sanktionering ved manglende deltagelse kan styrkes

Hvis den unge uden rimelig grund ikke deltager i tilbud, kan den unges sanktioneres.

I hver tredje sag, hvor den unge udebliver fra et tilbud, findes der udeblivelser uden dokumenteret gyldig grund. I to ud af tre af de tilfælde, hvor den unge er udeblevet uden gyldig grund, er der efterfølgende givet en sanktion.

9. Der mangler mål i de unges Min Plan

Formålet med Min Plan er at give borgeren indsigt i og ejerskab over eget forløb. Min Plan skal fungere som borgerens overblik over mål, indsatser, aftaler og status over løbende og afsluttede indsatser. Hensigten er, at borgeren oplever, at Min Plan giver mening og retning mod job, og at der er et tydeligt jobsigte med klar sammenhæng mellem aktiviteter og jobmål.

For personer, der har et uddannelsespålæg, skal planen beskrive den uddannelsesrettede indsats. Det betyder, at Min Plan skal beskrive den indsats, der skal hjælpe personen med at påbegynde og gennemføre en relevant studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelse.

Fokusrevisionen viser, at kommunerne i samarbejde med den unge kun i halvdelen af sagerne får formuleret et klart uddannelsesmål, som fremgår af den unges Min Plan.

Fokusrevisionen viser samtidig, at kommunerne i *høj grad* lykkes med at kommunikere aftaler, der er indgået med den unge i samtaleforløbet, via Min Plan. I 87 pct. af sagerne er der indgået aftaler, som fremgår af Min Plan

10. Fokus på jobsøgning og CV for åbenlyst uddannelsesparate kan styrkes

Åbenlyst uddannelsesparate skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet frem mod uddannelsesstart. Den unge åbenlyst uddannelsesparate skal derfor have et CV, som skal være tilgængeligt for arbejdsgivere, og den unge skal dokumentere aktiv jobsøgning frem mod uddannelsesstart.

På tværs af kommunerne er der dokumentation for, at de åbenlyst uddannelsesparate i to ud af tre af sagerne har registeret sig som jobsøgende, og i fire ud af ti af sagerne har den unge løbende registeret jobsøgningsaktiviteter i jobloggen.

Fokusrevisionen viser samtidigt, at CV'er for de åbenlyst uddannelsesparate kun i en mindre del af sagerne er gjort tilgængelige for arbejdsgivere inden for de lovpligtige 3 uger. Kun i hver femte af sagerne er CV'erne gjort tilgængeligt for arbejdsgivere senest 3 uger fra første henvendelse.

11. Udveksling af informationer mellem jobcenteret og uddannelsesinstitutionen kan styrkes

Jobcentrene skal ved pålæg om at påbegynde og færdiggøre uddannelse orientere uddannelsesinstitutionen om pålægget og evt. særlige opmærksomhedspunkter.

Fokusrevisionen viser, at der sker en overdragelse af oplysninger i samlet 3 pct. af de sager, hvor kommunen burde have underrettet uddannelsesinstitutionen. Det er et lovkrav, at kommunen skal underrette uddannelsesinstitutionen, om den unges opstart på uddannelsen m.v. Kommunernes indsats lever derfor ikke op til lovgivningens krav på dette område.

En gennemgang af kommunernes nedskrevne forretningsgange viser, at der slet ikke eller i meget begrænset omfang er procedurer for, hvad der kræves for at sikre en korrekt overdragelse af oplysninger til uddannelsesinstitutionerne.

Med baggrund i interviews med ledelsen i kommunerne er det afdækket, at kommunerne tager en række forskellige skridt ift. at styrke samarbejdet og kommunikationen med uddannelsesinstitutionerne. Det er dog gennem andre kommunikationskanaler end den lovpligtige, systemmæssige overførsel af oplysninger og eventuelle indmelding af risiko for frafald.

Baggrund om fokusrevisionen

BDO har på vegne af Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) gennemført en fokusrevision af indsatsen for unge uddannelseshjælpsmodtagere. Formålet med en fokusrevision er at opnå viden om, hvorvidt kommunerne forvalter en særlig del af beskæftigelsesindsatsen i overensstemmelse med lovgivningen.

Fokusrevisionen bygger på en gennemgang af i alt 369 sager i 25 udvalgte kommuner, heraf 43 sager, hvor borger var visiteret til visitationsgruppen åbenlyst uddannelsesparat, 151 sager hvor borgeren var visiteret til visitationsgruppen uddannelsesparat, samt 175 sager, hvor borger var visiteret til visitationsgruppen aktivitetsparat.

Derudover er der i hver kommune indhentet beskrivelser af ledelsesinformation og ledelsestilsyn. Dette materiale er drøftet med repræsentanter for jobcentrets ledelse på ungeområdet med fokus på de enkelte kommuners vurdering af området, eventuelle oplevede udfordringer i kommunens forvaltning af ordningen samt gennemgang af ledelsesinformation og ledelsestilsyn.